

Regulator komunikacji audiowizualnej i
cyfrowej

Konsultacje społeczne w sprawie projektu ram referencyjnych określających minimalne wymagania techniczne dotyczące systemów weryfikacji wieku utworzonych w celu dostępu do niektórych publicznych usług łączności online i platform udostępniania plików wideo, które udostępniają publicznie treści pornograficzne

Kwiecień 2024 r.

Spis treści

Spis treści.....	3
Wstęp.....	5
Odpowiedzialność za usługi ukierunkowane na transmisję treści pornograficznych	5
Ewolucja roli Arcom w kontekście ustawy o zabezpieczeniu i regulowaniu przestrzeni cyfrowej	6
Prace nad weryfikacją wieku są już w toku	7
Prezentacja ram.....	8
Wspieranie sektora we wdrażaniu rozwiązań w zakresie weryfikacji wieku	8
Aktualizacje ram i aktualny stan wiedzy	8
Struktura ram i harmonogram wdrażania	8
Część pierwsza: wiarygodność systemów weryfikacji wieku.....	10
Domyślna ochrona nieletnich	10
• Kryterium nr 1: szczelność kontroli wieku.....	10
Kryteria wiarygodności	10
• Kryterium nr 2: skuteczność rozwiązania.....	10
• Kryterium nr 3: ograniczenie możliwości obejścia.....	11
• Kryterium nr 4: weryfikacja wieku przy każdym korzystaniu z usługi.....	11
• Kryterium nr 5: ramy korzystania z konta użytkownika.....	12
• Kryterium nr 6: niedyskryminacja.....	12
Część druga: ochrona prywatności.....	13
Zasady ochrony prywatności	13
Wdrożenie systemu weryfikacji wieku przyjaznego dla prywatności domyślnie i w fazie projektowania	13
Minimalne wymagania dla wszystkich systemów weryfikacji wieku	14
• Kryterium nr 7: niezależność dostawcy systemu weryfikacji wieku w odniesieniu do usługi ukierunkowanej na transmisję treści pornograficznych	14
• Kryterium nr 8: poufność w odniesieniu do usług ukierunkowanych na transmisję treści pornograficznych.....	14
• Kryterium nr 9: poufność w odniesieniu do dostawców usług potwierdzania wieku.....	15
• Kryterium nr 10: poufność w odniesieniu do wszelkich innych osób trzecich zaangażowanych w proces weryfikacji wieku.....	15
• Kryterium nr 11: zabezpieczenia praw i wolności osób przez weryfikatorów wieku.....	15
Szczególne wymogi dotyczące systemów ochrony prywatności z poszanowaniem zasady „podwójnej anonimowości”	16
• Kryterium nr 12: zwiększona poufność w odniesieniu do usług ukierunkowanych na transmisję treści pornograficznych.....	16

• Kryterium nr 13: zwiększona poufność w odniesieniu do emitentów atrybutów wieku.....	16
• Kryterium nr 14: zwiększona poufność w odniesieniu do wszelkich innych stron trzecich zaangażowanych w proces weryfikacji wieku.....	16
• Kryterium nr 15: dostępność i pokrycie populacji.....	17
Informowanie użytkowników o poziomie prywatności związanym z systemami weryfikacji wieku	17
• Kryterium nr 16: wyraźne wyświetlanie poziomu ochrony prywatności użytkowników.....	17
Pożądane cele i najlepsze praktyki	17
Część trzecia: alternatywne rozwiązania w zakresie generowania dowodów akceptowane tymczasowo.....	19
Część czwarta: audyt i ocena rozwiązań do weryfikacji wieku.....	20
Ocena systemów wdrożonych w rzeczywistych warunkach	20
Wskaźniki błędów, obejścia i ryzyko ataku	20
Niezależność podmiotu przeprowadzającego audyt	20

Wstęp

Odpowiedzialność za usługi ukierunkowane na transmisję treści pornograficznych

1. Wraz z demokratyzacją urządzeń mobilnych umożliwiającą dzieciom dostęp do internetu, narażenie nieletnich na treści pornograficzne w internecie gwałtownie rośnie.

Według badania przeprowadzonego przez Organ regulacyjny ds. komunikacji audiowizualnej i cyfrowej (Arcom) na podstawie danych dostarczonych przez Médiamétrie 2,3 mln nieletnich odwiedza co miesiąc strony o charakterze pornograficznym, przy czym liczba ta gwałtownie rośnie w ostatnich latach i jest związana z demokratyzacją urządzeń mobilnych wśród dzieci. Odsetek nieletnich odwiedzających strony „dla dorosłych” wzrósł o 9 punktów procentowych w ciągu 5 lat, z 19 % na koniec 2017 r. do 28 % na koniec 2022 r. Każdego miesiąca w 2022 r. ponad połowa chłopców w wieku 12 lat i starszych odwiedzała takie strony, a odsetek ten wzrasta do dwóch trzecich w przypadku chłopców w wieku 16 i 17 lat. Średnio 12 % odbiorców stron dla dorosłych to osoby niepełnoletnie¹.

Od początku lat 2000², badania nad konsekwencjami wczesnej ekspozycji na pornografię pokazują, że narażanie najmłodszych dzieci na treści pornograficzne może mieć **poważne konsekwencje** dla ich rozwoju psychicznego oraz kształtowanego przez nie obrazu seksualności i relacji międzyludzkich, ze szkodą dla ich rozwoju osobistego i większej równości w relacjach między płciami³.

2. Od dnia 1 marca 1994 r., zgodnie z postanowieniami art. 227-24 kodeksu karnego, wprowadzonymi ustawą nr 92-684 z dnia 22 lipca 1992 r., zabrania się narażania nieletnich na treści pornograficzne.

Brzmienie tego artykułu zostało zmienione w celu wyjaśnienia nie tylko jego zakresu, ale także sposobu jego oceny, gdy przestępstwo zostało zarejestrowane w internecie. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, od 2020 r. art. 227-24 stanowi, że zwykle oświadczenie o wieku nie wystarcza do udowodnienia pełnoletności⁴.... Obecnie obowiązująca wersja brzmi następująco:

¹ Arcom, *Odwiedzanie stron dla „dorosłych” przez nieletnich* (na podstawie danych dostarczonych przez Médiamétrie) opublikowanych w dniu 25 maja 2023 r.:

<https://www.arcom.fr/nos-ressources/etudes-et-donnees/mediatheque/frequentation-des-sites-adultes-par-les-mineurs>

² M. Arzano, C. Rozier, *Alice au pays du porno (Alicja w krainie porno): Ados: leurs nouveaux imaginaires sexuels (Nastolatki: ich nowa wyobraźnia seksualna)*, Ramsay, 2005 r.

³ Zobacz: <https://www.csa.fr/Informer/Toutes-les-actualites/Actualites/Quelles-solutions-pour-protéger-votre-enfant-des-images-a-caractere-pornographique-sur-internet>; oraz B. Smaniotto (Badacz w dziedzinie psychopatologii i psychologii klinicznej), „Pornografia: wpływ na seksualność nastolatków?”, *The Conversation (Rozmowa)*, 28 sierpnia 2023 r.: <https://theconversation.com/pornographie-quels-impacts-sur-la-sexualite-adolescente-207142>.

W tym temacie Arcom zachęca również rodziców do zapoznania się ze stroną internetową:

<https://jeprotegemonenfant.gouv.fr/pornographie/>.

⁴ Sąd Kasacyjny, Wydział Karny, 23 lutego 2000 r., 99-83.928, <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000007070001>.

„Wytwarzanie, transport, rozpowszechnianie w jakikolwiek sposób i niezależnie od nośnika treści zawierającej przemoc, podżeganiu do terroryzmu, charakterze pornograficznym, w tym obrazach pornograficznych z udziałem jednego lub większej liczby zwierząt, lub o charakterze poważnie naruszającym godność ludzką lub mogącym nakłaniać nieletnich do angażowania się w gry, które fizycznie im zagrażają, lub handel takim przekazem, podlega karze pozbawienia wolności na okres 3 lat oraz grzywny w wysokości 75 000 EUR, jeżeli przekaz ten może być oglądany lub odbierany przez nieletniego.

W przypadku gdy przestępstwa przewidziane w niniejszym artykule, zostały popełnione za pośrednictwem prasy drukowanej lub audiowizualnej lub za pośrednictwem publicznej komunikacji internetowej, zastosowanie mają szczególne przepisy prawa regulującego te kwestie w odniesieniu do ustalania osób odpowiedzialnych.

Przestępstwa przewidziane w niniejszym artykule są popełniane nawet wtedy, gdy dostęp nieletniego do przekazów, o których mowa w akapicie pierwszym, jest wynikiem zwykłego oświadczenia nieletniego wskazującego, że ma on co najmniej 18 lat”.

Ustawodawca wprowadził ustawą nr 2020-936 z dnia 30 lipca 2020 r. mającą na celu ochronę ofiar przemocy domowej, **specjalną procedurę z udziałem Arcom, mającą na celu zapewnienie pełnej skuteczności tych przepisów** w sprawie dostawcy usługi komunikacji publicznej online udostępniających publicznie treści pornograficzne w internecie.

Ustawa ta dała prezesowi Arcom prerogatywę do wystosowania formalnego wezwania do usunięcia uchybienia do wydawcy strony internetowej w celu zastosowania się do kodeksu karnego, a w przypadku braku reakcji na to wezwanie, zwrócenie się do sędziego powszechnego o nakazanie dostawcom dostępu do internetu (ISP) uniemożliwienia dostępu do tej strony.

3. Na podstawie tych przepisów, Organ wydał 13 formalnych zawiadomień do usunięcia uchybienia. W dniu 8 marca 2022 r. zwrócił się również **do prezesa sądu powszechnego w Paryżu**, aby **nakazał dostawcom usług internetowych zablokowanie pięciu z tych usług za formalnym powiadomieniem**. Procedura ta jest nadal w toku w dniu opublikowania niniejszych konsultacji społecznych.

Ewolucja roli Arcom w kontekście ustawy o zabezpieczeniu i regulowaniu przestrzeni cyfrowej

Projekt ustawy o zabezpieczeniu i regulowaniu przestrzeni cyfrowej (SREN), będący przedmiotem dyskusji w parlamencie, przewiduje aktualizację systemu ustanowionego ustawą z dnia 30 lipca 2020 r.

Artykuł 10 ustawy nr 2004-575 z dnia 21 czerwca 2004 r. o zaufaniu w gospodarce cyfrowej (LCEN), sporządzonej w dniu publikacji niniejszych konsultacji społecznych stanowi, że **Arcom „zakłada i publikuje [...], po konsultacji z francuskim organem ochrony danych, ramy określania minimalnych wymagań technicznych mających zastosowanie do systemów weryfikacji wieku**. Wymagania te dotyczą

wiarygodności kontroli wieku użytkowników i poszanowania ich prywatności. ' Zakres przepisu dotyczy „treści pornograficznych udostępniane publicznie przez dostawcę usługi komunikacji publicznej online, na jego odpowiedzialność redakcyjną lub dostarczane przez usługę platformy do udostępniania wideo, w rozumieniu art. 2 ustawy nr 86-1067 z dnia 30 września 1986 r. o wolności komunikacji” (zwane dalej „usługi ukierunkowane na transmisję treści pornograficznych” lub „usługi docelowe”). Arcom może, w stosownych przypadkach po uzyskaniu opinii Prezesa CNIL, nałożyć na jednego z tych usługodawców formalne wezwanie do przestrzegania tych ram prawnych oraz w przypadku utrzymującego się naruszenia, po uzyskaniu opinii CNILTU, nałożenia na niego kary pieniężnej zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 42-7 ustawy nr 86-1067 z dnia 30 września 1986 r. Niniejsze konsultacje społeczne dotyczą projektu ram przewidzianego w tych przepisach.

Nowe kompetencje przyznane Arcom na mocy ustawy uzupełniałyby uprawnienia przyznane z drugiej strony sędziemu powszechnemu, który może zostać wezwany bezpośrednio do zablokowania strony internetowej, która nie jest zgodna z przepisami art. 227-24 kodeksu karnego.

Prace nad weryfikacją wieku są już w toku

Niniejszy dokument jest częścią **prac podjętych** w ostatnich latach przez CNIL w sprawie rozwiązań w zakresie weryfikacji wieku w celu pogodzenia ochrony nieletnich z poszanowaniem prywatności.

CNIL po raz pierwszy wydał opinię w czerwcu 2021 r. w sprawie projektu dekretu w sprawie wdrożenia ustawy z 2020 r. o przepisach wykonawczych mających na celu ochronę nieletnich przed dostępem do publicznych usług łączności online nadających treści pornograficzne⁵. Aby zapobiec wydedukowaniu orientacji seksualnej osób – rzeczywistej lub domniemanej – na podstawie przeglądanych przez nie treści i bezpośredniemu powiązaniu jej z ich tożsamością, CNIL zalecił w swojej opinii, aby przejść przez zaufane osoby trzecie i sformułował kilka zaleceń,⁶ który zawierał sekcję dotyczącą weryfikacji wieku. Publikacje te zostały poparte komunikatem opublikowanym w lipcu 2022 r. zatytułowanym „Weryfikacja wieku online: zachowanie równowagi między ochroną nieletnich a poszanowaniem prywatności”⁷ oraz uruchomienie demonstratora mechanizmu weryfikacji wieku, który szanuje prywatność użytkowników⁸, we współpracy z PEReN i profesorem z École Polytechnique.

CNIL miała już okazję przypomnieć, że „W przeciwieństwie do tego, co się czasami mówi, RODO⁹ nie jest niezgodny z kontrolą wieku w zakresie dostępu do stron pornograficznych, która jest przewidziana przez prawo.”¹⁰

⁵ CNIL, Obrady nr 2021-069 z dnia 3 czerwca 2021 r. dotyczące opinii w sprawie projektu dekretu w sprawie przepisów wykonawczych w sprawie środków ochrony nieletnich przed dostępem do stron transmitujących treści pornograficzne (zob.: <https://www.legifrance.gouv.fr/cnil/id/CNILTEXT000044183781>).

⁶ Zob.: <https://www.cnil.fr/fr/la-cnil-publie-8-recommandations-pour-renforcer-la-protection-des-mineurs-en-ligne>

⁷ Zob.: <https://www.cnil.fr/fr/verification-de-lage-en-ligne-trouver-lequilibre-entre-protection-des-mineurs-et-respect-de-la-vie>

⁸ Zob.: <https://linc.cnil.fr/demonstrateur-du-mecanisme-de-verification-de-lage-respectueux-de-la-vie-privée>

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych.

¹⁰ Zob. komunikat prasowy CNIL z dnia 21 lutego 2023 r.: <https://www.cnil.fr/fr/controle-de-lage-pour-lacces-aux-sites-pornographiques>

Podobnie jak CNIL, Arcom wydał również opinię w sprawie projektu dekretu wdrażającego art. 23 ustawy z dnia 30 lipca 2020 r¹¹.

To właśnie w tym kontekście **Arcom i CNIL, przy wsparciu PEReN**, na początku 2023 r. rozpoczęły wspólne wymiany techniczne z interesariuszami zajmującymi się weryfikacją wieku. Dyskusje te zostały wzbogacone o informacje zwrotne otrzymane przez Arcom od niektórych zagranicznych partnerów, którzy również stoją w obliczu wyzwań związanych z ochroną nieletnich i prywatności podczas kontrolowania dostępu do treści pornograficznych.

¹¹ CSA, opinia nr 2021-11 z dnia 23 czerwca 2021 r. w sprawie projektu dekretu w sprawie przepisów wykonawczych dotyczących środków ochrony nieletnich przed dostępem do stron transmitujących treści pornograficzne,
<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000044174211>

Prezentacja ram

Wspieranie sektora we wdrażaniu rozwiązań w zakresie weryfikacji wieku

Zgodnie z zapisami projektu ustawy, projekt ram określa oczekiwane **wymagania techniczne** zarówno pod względem **wiarygodności** weryfikacji wieku użytkowników (w tym przypadku ich pełnoletności), jak i poszanowania ich **prywatności**.

Celem tych ram nie jest certyfikacja rozwiązań technicznych. **Ukierunkowane usługi nadawania treści pornograficznych będą miały swobodę wyboru własnych rozwiązań w zakresie ochrony nieletnich, pod warunkiem, że spełniają one wymogi techniczne ram prawnych.**

Brak systemu weryfikacji wieku, a także systemy weryfikacji wieku o stopniu wiarygodności lub ochrony prywatności poniżej poziomu wymogów ustanowionych w niniejszych ramach, nie będą dopuszczane.

Aktualizacje ram i aktualny stan wiedzy

Ramy **mogą podlegać przeglądowi i aktualizacji** w celu uwzględnienia aktualnego stanu wiedzy. Ustawa SREN stanowi w tym względzie, że „*ramy są aktualizowane w razie potrzeby na tych samych warunkach*”.

Jest rzeczywiście pożądane, aby sektor ten przyjął rozwiązania w zakresie weryfikacji wieku odpowiadające aktualnym stanom wiedzy i normom europejskim i międzynarodowym oraz zgodne z praktykami branżowymi, zwłaszcza w odniesieniu do istniejących protokołów technicznych.

Struktura ram i harmonogram wdrażania

Część pierwsza projektu ram dotyczy wiarygodności systemów weryfikacji wieku. Oprócz konieczności zapewnienia domyślnej ochrony nieletnich, tj. jeszcze przed uzyskaniem dostępu do usługi, celem jest określenie **warunków skuteczności internetowych systemów weryfikacji wieku, przy jednoczesnym unikaniu ich obchodzenia**.

Wszystkie systemy weryfikacji wieku muszą spełniać wszystkie wymogi określone w niniejszej części pierwszej.

Część druga dotyczy w szczególności ochrony prywatności przez systemy weryfikacji wieku wdrożone w celu kontroli dostępu do treści pornograficznych. Strony mogą oferować **systemy weryfikacji wieku o różnym poziomie ochrony prywatności, pod warunkiem, że użytkownicy są informowani o poziomie związanym z każdym systemem**.

W tym kontekście projekt ram ustanawia **minimalne kryteria dla wszystkich systemów weryfikacji wieku**, a także wzmocnione cele szczegółowe w odniesieniu do najbardziej przyjaznych dla prywatności systemów znanych jako systemy „podwójnej anonimowości”. **Użytkownicy będą musieli otrzymać co najmniej jeden system weryfikacji wieku, który będzie zgodny ze standardami ochrony prywatności „podwójnej anonimowości”.**

Ta druga część obejmuje również **najlepsze praktyki** w dziedzinie ochrony danych, które są uważane za pożądane.

Ponadto usługi ukierunkowane na transmisję treści pornograficznych będą mogły wdrożyć tymczasowo, rozwiązania do generowania dowodu wieku w oparciu o **kartę bankową, w drodze odstępstwa od warunków określonych w pierwszej i drugiej części, ale z zastrzeżeniem ścisłego przestrzegania pewnych łącznych warunków** określonych w trzeciej części niniejszego dokumentu.

Na koniec, czwarta i ostatnia część ustanawia główne zasady, którymi powinny kierować się usługi ukierunkowane na transmisję treści pornograficznych, gdy są one zobowiązane do przeprowadzenia audytu swoich systemów weryfikacji wieku. W szczególności określony zostanie **cel** takich audytów, **warunki** ich przeprowadzania oraz **wymogi** mające zastosowanie do audytorów zewnętrznych.

Część pierwsza: wiarygodność systemów weryfikacji wieku

Celem tych ram jest zapewnienie domyślnej ochrony nieletnich, gdy tylko zostanie wyświetlona pierwsza strona publicznych usług łączności online nadających treści pornograficzne.

Domyślna ochrona nieletnich

Ochrona nieletnich oznacza **zapobieganie** ich **narażeniu** na treści pornograficzne, gdy tylko uzyskają dostęp do publicznych usług łączności online nadających takie treści.

W związku z tym ustawa SREN stanowi, że usługi ukierunkowane na transmisję treści pornograficznych są zobowiązane do wyświetlania ekranu, który nie zawiera żadnych treści pornograficznych „**do czasu zweryfikowania wieku użytkownika**”.

- **Kryterium nr 1: szczelność kontroli wieku**

Usługi ukierunkowane na transmisję treści pornograficznych muszą zapewnić **że żaden użytkownik nie uzyska dostępu do treści pornograficznych, dopóki nie udowodni swojej pełnoletności**.

Przykłady i zastosowanie

Taką domyślną ochronę nieletnich można zapewnić na przykład poprzez **całkowite rozmycie strony głównej serwisu**.

Wydawcy mogą zgłaszać pornograficzny charakter swojej usługi. Aby to zrobić, mogą polegać na **mechanizmie autodeklaracji** [takie jak etykieta RTA¹²] który należy skonfigurować na każdej stronie ich witryn, umożliwiając systemom kontroli rodzicielskiej ustalenie minimalnego wieku wymaganego do uzyskania dostępu do treści na stronie za pomocą nagłówek odpowiedzi (lub „headers”¹³).

Kryteria wiarygodności

Aby spełnić ten standard, systemy weryfikacji wieku (w tym przypadku pełnoletności) **musi spełniać co najmniej następujące wymagania techniczne**. Wymogi te będą prawdopodobnie ewoluować wraz z doskonaleniem technik i pojawianiem się na rynku nowych systemów weryfikacji wieku.

¹² „Restricted to adults”.

¹³ Nagłówki są to informacje zwracane przez serwer strony internetowej do przeglądarki użytkownika w momencie składania wniosku.

- **Kryterium nr 2: skuteczność rozwiązania**

Techniczne rozwiązanie weryfikujące wiek wprowadzone przez docelowe usługi transmitujące treści pornograficznych **musi umożliwiać dokładne rozróżnienie między nieletnimi użytkownikami a pełnoletnimi.**

Przykłady i zastosowanie

W przypadku gdy rozwiązanie techniczne wprowadzone przez usługi ukierunkowane na transmisję treści pornograficznych opiera się na oszacowaniu wieku użytkownika, musi ono zostać skonfigurowane w taki sposób, aby wykluczyć ryzyko uznania nieletniego użytkownika za pełnoletniego („fałszywie dodatnich”).

- **Kryterium nr 3: ograniczenie możliwości obejścia**

Docelowe usługi transmitujące treści pornograficznych muszą dołożyć wszelkich starań, zgodnie z wysokimi standardami staranności zawodowej w branży, **aby ograniczyć możliwości obejścia wprowadzonych przez siebie rozwiązań technicznych.**

Systemy weryfikacji wieku nie powinny umożliwiać udostępniania dowodów wieku innym osobom.

Na koniec, system musi być odporny na ryzyko ataków takich jak *deepfakes*, podszywanie się pod adresy internetowe (*spoofing*), itp.

Przykłady i zastosowanie

W odniesieniu do rozwiązań opartych na oszacowaniu wieku poprzez analizę rysów twarzy, docelowe usługi nadawania treści pornograficznych będą musiały zapewnić, że rozwiązania te obejmują **mechanizm rozpoznawania żywych osób**, którego skuteczność jest zgodna z aktualnym stanem wiedzy. Wykrywanie odbywa się za pomocą obrazu o wystarczającej jakości, aby wykluczyć wszelkie procesy obejścia, które mogą być wykorzystywane przez osoby nieletnie, aby sztucznie wyglądać na pełnoletnie, w szczególności przy użyciu zdjęć, nagranych filmów lub masek.

W odniesieniu do rozwiązań technicznych służących generowaniu potwierdzenia wieku na podstawie okazania fizycznego dokumentu tożsamości, docelowe usługi nadawania treści pornograficznych muszą zweryfikować: (i) że dokument jest prawdziwy i że nie jest to zwykła kopia; (ii) że użytkownik jest rzeczywiście posiadaczem wprowadzonego dokumentu tożsamości. Ta weryfikacja może być w szczególności przeprowadzona za pomocą rozpoznawania rysów twarzy z wykorzystaniem mechanizmu wykrywania życia, na warunkach określonych powyżej.

- **Kryterium nr 4: weryfikacja wieku przy każdym korzystaniu z usługi**

Weryfikacja wieku musi być przeprowadzana za każdym razem, gdy usługa jest konsultowana. Przerwanie korzystania z usługi musi spowodować ponowną weryfikację wieku, jeśli użytkownik chce ponownie uzyskać dostęp do treści pornograficznych.

Zgodność z tym kryterium pozostaje bez uszczerbku dla możliwości korzystania przez użytkownika z dowodu wieku, który może być ponownie użyty lub zregenerowany przez niego samego, z zastrzeżeniem obecności drugiego czynnika uwierzytelniającego. Można to zrobić poprzez powiązanie korzystania z dowodu wielokrotnego użytku z terminalem osoby, której dane dotyczą, tak jak ma to miejsce w przypadku portfeli cyfrowych (znane jako „wallets”). Ponadto system weryfikacji nie może umożliwiać udostępniania tego dowodu innej osobie lub usługom.

Przykłady i zastosowanie

W przypadku terminalu konsultacyjnego współdzielonego przez osobę dorosłą i nieletnią ważne jest, aby okres ważności weryfikacji wieku nie pozwalał na przeglądanie treści pornograficznych bez dodatkowej weryfikacji. W związku z tym ważność weryfikacji wieku musi zostać przerwana w momencie opuszczenia usługi przez użytkownika, tj. po zakończeniu sesji, gdy użytkownik wyłącza przeglądarkę lub gdy system operacyjny przechodzi w tryb czuwania, a w każdym razie po upływie okresu [jednej godziny] bezczynności.

- **Kryterium nr 5: ramy korzystania z konta użytkownika**

Wdrożenie rozwiązania weryfikacyjnego wieku nie może wymagać utworzenia konta użytkownika na docelowej usłudze dostarczającej treści pornograficzne.

Ponadto dowód wieku nie może być przechowywany na koncie użytkownika w takiej usłudze.

W każdym przypadku obowiązek weryfikacji wieku ma zastosowanie do każdego dostępu, z kontem użytkownika lub bez niego.

- **Kryterium nr 6: niedyskryminacja**

Rozwiązania stosowane przez usługi ukierunkowane na transmisję treści pornograficznych nie mogą prowadzić do dyskryminacji niektórych grup ludności, w szczególności ze względów określonych w art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. W związku z tym skuteczność technicznego rozwiązania do weryfikacji wieku musi być taka sama, niezależnie od cech fizycznych użytkownika. W przypadku systemów generowania dowodu wieku opartych na uczeniu maszynowym (zwanym również „machine learning”) lub modelach statystycznych, dostawcy usług mogą na przykład testować swoje rozwiązanie w różnych bazach danych w celu zapewnienia zgodności z tym wymogiem.

Ważne jest, aby systemy kontroli wieku **ograniczały uprzedzenia dyskryminacyjne, które również generują błędy, które mogą podważyć zarówno ich niezawodność, jak i akceptowalność.**

Usługi ukierunkowane na transmisję treści pornograficznych są zachęcane do uwzględniania wszelkich dyskryminujących uprzedzeń, w podziale na odpowiednie podstawy dyskryminacji, przy ocenie wydajności ich systemu weryfikacji wieku, ale także we wszelkich audytach, które przeprowadzają (patrz *poniżej*).

Część druga: ochrona prywatności

Celem niniejszego projektu jest również zapewnienie **ochrony prywatności użytkowników** systemów weryfikacji wieku. Systemy te mogą stwarzać wysokie ryzyko dla bezpieczeństwa danych osobowych, ponieważ weryfikacja wieku jest podobna do weryfikacji tożsamości, a zatem może wymagać gromadzenia danych szczególnie chronionych lub dokumentów tożsamości.

Podmioty zaangażowane w systemy weryfikacji wieku muszą zatem zwracać szczególną uwagę na ochronę prywatności swoich użytkowników i bezpieczeństwo odnośnych systemów informacyjnych, przy czym przestrzegane są zasady, za które CNIL odpowiada, w szczególności ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych (RODO).

Zasady ochrony prywatności

W praktyce systemy weryfikacji wieku jako całość muszą być zgodne z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych i prywatności, w tym **z zasadami minimalizacji i ochrony danych w fazie projektowania oraz domyślnej ochrony danych** (Art. 5 i 25 RODO).

Dostawcy takich systemów muszą zwrócić szczególną uwagę na następujące zasady:

- dokładność, proporcjonalność i minimalizacja gromadzonych danych;
- zwięzłe, przejrzyste, zrozumiałe i łatwo dostępne informacje dla użytkowników;
- odpowiednie okresy przechowywania danych;
- możliwość korzystania przez osoby fizyczne z przysługujących im praw, a mianowicie prawa dostępu, prawa do sprzeciwu, prawa do sprostowania, prawa do ograniczenia przetwarzania, prawa do usunięcia danych, prawa do przenoszenia;
- najnowocześniejsze bezpieczeństwo systemów informatycznych wykorzystywanych do przetwarzania danych osobowych.

Wdrożenie systemu weryfikacji wieku przyjaznego dla prywatności domyślnie i w fazie projektowania

W 2022 r. CNIL opublikowała demonstrator przyjaznego dla prywatności mechanizmu weryfikacji wieku do przesyłania atrybutu tożsamości (w tym przypadku potwierdzenia wieku)^{14, 15}. W szczególności proponowany mechanizm zapewni szczelne połączenie między docelowymi usługami transmitującymi treści pornograficzne, które są zobowiązane do sprawdzania wieku swoich użytkowników, a stronami trzecimi wydającymi atrybuty wieku.

¹⁴ <https://linc.cnil.fr/demonstrateur-du-mecanisme-de-verification-de-lage-respectueux-de-la-vie-privee>

¹⁵ <https://www.cnil.fr/fr/verification-de-lage-en-ligne-trouver-lequilibre-entre-protection-des-mineurs-et-respect-de-la-vie>

Mechanizm ten, znany od tego czasu jako „podwójna anonimowość” lub „podwójna poufność”, został opracowany i przetestowany przez różne podmioty publiczne i prywatne, co potwierdza jego techniczną wykonalność i zdolność do zaspokojenia potrzeby ochrony prywatności nieodłącznie związanej z internetowymi mechanizmami weryfikacji wieku. Odpowiada również celom ogólnie określonym dla systemów tożsamości cyfrowej, które obejmują zarządzanie atrybutami. Mechanizm ten, choć określany w niniejszym dokumencie jako „podwójna anonimowość”, nie jest jednak „anonimowy” w rozumieniu RODO, ale gwarantuje wysoki poziom poufności.

Publiczne usługi komunikacji online, które udostępniają treści pornograficzne, będą musiały oferować swoim użytkownikom co najmniej jeden system weryfikacji wieku, który spełnia standardy prywatności „podwójnej anonimowości”, zapewniając, że system ten może być używany przez znaczną większość jego użytkowników.

Wymóg ten wejdzie w życie z końcem okresu przejściowego przewidzianego w trzeciej części niniejszych ram prawnych, ustalonego na [...], bez uszczerbku dla minimalnych wymogów określonych *poniżej*. W związku z tym do tej daty systemy weryfikacji wieku będą musiały spełniać minimalny zestaw wymogów określonych poniżej, aby zapewnić akceptowalny poziom ochrony danych osobowych ich użytkowników.

Następujące sekcje wyjaśniają:

- kryteria mające zastosowanie do wszystkich systemów weryfikacji wieku objętych niniejszymi ramami;
- cele szczegółowe dotyczące systemów najbardziej przyjaznych dla prywatności, znanych jako „podwójna anonimowość”;
- obowiązki w zakresie przejrzystości mające na celu informowanie użytkowników o poziomie ochrony prywatności związanym z systemami oferowanymi w ramach usług;
- jak również dobre praktyki, które zostały zidentyfikowane jako pożądane, ale dotychczas niewymagane.

Minimalne wymagania dla wszystkich systemów weryfikacji wieku

Następujące kryteria stanowią **minimalny zestaw wymogów mających zastosowanie do wszystkich systemów weryfikacji wieku objętych niniejszym projektem ram.**

- **Kryterium nr 7: niezależność dostawcy systemu weryfikacji wieku w odniesieniu do usługi ukierunkowane na transmisję treści pornograficznych**

Dostawca systemów weryfikacji wieku musi być prawnie i technicznie niezależny od wszelkich publicznych usług łączności online objętych niniejszym projektem ram i musi zapewnić, że ukierunkowane usługi transmisji treści pornograficznych w żadnych okolicznościach nie mają dostępu do danych wykorzystywanych do weryfikacji wieku użytkownika.

- **Kryterium nr 8: poufność w odniesieniu do usług ukierunkowanych na transmisję treści pornograficznych**

Dane osobowe umożliwiające użytkownikom weryfikację wieku za pośrednictwem usługi komunikacyjnej objętej niniejszym projektem ram **nie mogą być przetwarzane przez tę usługę komunikacyjną.**

W szczególności, wdrożenie rozwiązań weryfikacji wieku **nie może umożliwiać usługom komunikacyjnym objętym niniejszym projektem standardu gromadzenia tożsamości, wieku, daty urodzenia lub innych danych osobowych tych użytkowników.**

- **Kryterium nr 9: poufność w odniesieniu do dostawców usług potwierdzania wieku**

W przypadku, gdy system weryfikacji wieku nie pozwala użytkownikowi na uzyskanie tożsamości cyfrowej wielokrotnego użytku lub potwierdzenia wieku, **dane osobowe podane przez użytkownika w celu uzyskania tego atrybutu nie mogą być przechowywane przez dostawcę generującego potwierdzenie wieku.**

Ponadto tego typu system nie powinien wymagać gromadzenia oficjalnych dokumentów tożsamości.

- **Kryterium nr 10: poufność w odniesieniu do wszelkich innych osób trzecich zaangażowanych w proces weryfikacji wieku**

W przypadku, gdy w proces weryfikacji wieku zaangażowane są strony trzecie inne niż dostawcy usług weryfikacji wieku, np. w celu zarządzania dowodami lub fakturowania usługi, **strony te nie mogą przechowywać żadnych danych osobowych użytkowników systemu**, z wyjątkiem przechowywania dowodów na żądanie użytkownika.

- **Kryterium nr 11: zabezpieczenia praw i wolności osób przez weryfikatorów wieku**

Przy ustalaniu, czy użytkownik może uzyskać dostęp do publicznej usługi łączności online na podstawie przedłożonych mu dowodów, docelowa usługa nadawania treści pornograficznych podejmuje zautomatyzowaną decyzję w rozumieniu art. 22 RODO. Odmawiając dostępu do usługi, decyzja ta może wywoływać skutki prawne dla zainteresowanych lub przynajmniej wywołać znaczące skutki wpływające na osoby w podobny sposób.

CNIL uważa, że taka decyzja może opierać się na wyjątku przewidzianym w art. 22 ust. 2 lit. b RODO, w zakresie, w jakim usługa celowa nadawania treści pornograficznych podlega obowiązkowi weryfikacji wieku na mocy art. 227-24 kodeksu

karnego, a ostatecznie przepisom PjL SREN. Art. 22 ust. 2 lit. b RODO wymaga, aby w przepisach zezwalających na taką zautomatyzowaną decyzję przewidziano odpowiednie środki ochrony praw i wolności oraz prawnie uzasadnionych interesów osoby, której dane dotyczą.

Aby zachować wymogi w zakresie ochrony prywatności mające na celu ograniczenie możliwości identyfikowania osób fizycznych przez usługi, takie środki muszą zostać wprowadzone nie przez usługi ukierunkowane na transmisję treści pornograficznych, lecz przez dostawcę technicznego rozwiązania do weryfikacji wieku, niezależnie od tego, czy jest to dostawca atrybutów, czy wystawca dowodu. Takie środki powinny umożliwić użytkownikom, w przypadku błędu, zakwestionowanie wyniku analizy ich atrybutu w celu uzyskania dowodu wieku. W celu skorzystania z tych środków zaradczych, dostawcy rozwiązań do weryfikacji wieku powinni oferować użytkownikom możliwość korzystania z różnych dostawców atrybutów lub w zależności od rozwiązań, różnych wystawców dowodów.

Docelowa usługa ukierunkowana na transmisję treści pornograficznych jest jednak zobowiązana do przestrzegania obowiązków informacyjnych nałożonych przez RODO i musi informować użytkowników o możliwości złożenia skargi do dostawcy rozwiązania do weryfikacji wieku.

W każdym przypadku dostawcy atrybutów muszą również umożliwić osobom na sprostowanie swoich danych zgodnie z art. 16 RODO.

Szczególne wymogi dotyczące systemów ochrony prywatności z poszanowaniem zasady „podwójnej anonimowości”

Poniższe cele uzupełniają cele minimalnej podstawy do określenia przyjaznego dla prywatności normy weryfikacji wieku online.

- **Kryterium nr 12: zwiększona poufność w odniesieniu do usług ukierunkowanych na transmisję treści pornograficznych**

Wymagania kryterium nr 8 uzupełnia się o następujące wymogi.

System weryfikacji wieku wykorzystujący „podwójną anonimowość” nie powinien umożliwiać usługom komunikacyjnym objętym niniejszym projektem ramowym rozpoznania użytkownika, który już korzystał z systemu na podstawie danych wygenerowanych w procesie weryfikacji wieku.

Stosowanie systemów weryfikacji wieku wykorzystujących „podwójną anonimowość” nie powinno umożliwiać tym usługom poznania lub wywnioskowania źródła lub metody uzyskiwania dowodu wieku związanego z procesem weryfikacji wieku użytkownika.

System weryfikacji wieku, który respektuje „podwójną anonimowość”, nie może umożliwiać tym usługom rozpoznania, że dwa dowody pełnoletności pochodzą z tego samego źródła.

- **Kryterium nr 13: zwiększona poufność w odniesieniu do emitentów atrybutów wieku**

Wymagania kryterium nr 9 zostały uzupełnione w taki sposób, że system weryfikacji wieku wykorzystujący „podwójną anonimowość” nie może umożliwiać dostawcom usług generowania dowodu wieku na ustalenie, dla której usługi przeprowadzana jest weryfikacja wieku.

- **Kryterium nr 14: zwiększona poufność w odniesieniu do wszelkich innych stron trzecich zaangażowanych w proces weryfikacji wieku**

Wymagania kryterium nr 10 uzupełnia się o następujące wymagania:

System weryfikacji wieku wykorzystujący „podwójną anonimowość” **nie powinny umożliwiać innym osobom trzecim uczestniczącym w procesie na rozpoznanie użytkownika, który już korzystał z systemu.** Na przykład osoba trzecia przekazująca dowód wieku lub poświadczająca jego ważność nie powinna być w stanie dowiedzieć się, czy przetwarzała już dowód od tego samego użytkownika.

- **Kryterium nr 15: dostępność i pokrycie populacji**

Usługi komunikacyjne objęte niniejszymi ramami muszą zapewniać swoim użytkownikom **co najmniej dwie różne metody generowania dowodu wieku, umożliwiające uzyskanie dowodu wieku za pomocą „podwójnie anonimowego” systemu weryfikacji wieku.** W praktyce usługodawca oferujący rozwiązanie w zakresie podwójnej anonimowości musi łączyć co najmniej dwie metody uzyskania dowodu wieku (np. rozwiązanie oparte na dokumentach tożsamości i jedną opartą na oszacowaniu wieku).

Usługi łączności objęte tymi ramami muszą zapewnić dostępność systemu weryfikacji wieku „podwójnej anonimowości” co najmniej w odniesieniu do **[80 %]** dorosłej populacji zamieszkałej we Francji.

Przykłady i zastosowanie

W praktyce rozwiązania „podwójna anonimowość” muszą oferować **kilku dostawców do generowania dowodu wieku** (np. różnych dostawców dostępu do internetu i/lub banków) oraz w przypadku innych rozwiązań, **różne metody generowania dowodów wieku** (np. analiza rysów twarzy i dostarczenie dokumentów tożsamości).

Informowanie użytkowników o poziomie prywatności związanym z systemami weryfikacji wieku

• Kryterium nr 16: wyraźne wyświetlanie poziomu ochrony prywatności użytkowników

Każde rozwiązanie do weryfikacji wieku musi być wyraźnie powiązane z jego poziomem ochrony prywatności, tak aby rozwiązania zgodne ze standardami „podwójnej anonimowości” były przedstawiane w sposób jasny i czytelny. W każdym razie inne rozwiązania nie powinny być mylone ani promowane w celu wprowadzenia użytkownika w błąd na korzyść rozwiązań mniej chroniących prywatność.

Jeżeli osoba trzecia zaangażowana w proces weryfikacji wieku może być świadoma usługi, dla której przeprowadzana jest weryfikacja wieku, użytkownik musi być wyraźnie poinformowany.

Jeżeli chodzi o systemy weryfikacji wieku zgodne z zasadą „podwójnej anonimowości”, użytkownik musi być wyraźnie poinformowany, że rozwiązanie to gwarantuje, że dostawca weryfikacji wieku nie może znać usługi, dla której przeprowadzana jest weryfikacja.

Pożądane cele i najlepsze praktyki

Poniższe cele nie są obecnie wymagane od systemów weryfikacji wieku w celu zapewnienia zgodności z tym standardem, ale stanowią **zestaw najlepszych praktyk, do których powinny dążyć rozwiązania weryfikacji wieku.**

Możliwość samodzielnego generowania potwierdzenia wieku przez użytkowników w sposób poufny:

- użytkownik może lokalnie generować potwierdzenie wieku, nie informując pierwotnego emitenta o swoich atrybutach wiekowych lub innej osoby trzeciej;
- użytkownik może wygenerować dowód wieku za pośrednictwem usługi online, z której można korzystać bez dostępu do swoich danych osobowych.

Poufność systemów weryfikacji wieku jako całości:

- system opiera się na dowodach o zerowej wiedzy („zero knowledge proof”);
- system opiera się na technikach szyfrowania, które są odporne na najbardziej złożone ataki, nawet w przyszłości.

Część trzecia: alternatywne rozwiązania w zakresie generowania dowodów akceptowane tymczasowo

W okresie przejściowym [sześciu miesięcy] od publikacji niniejszych ram, mającym na celu umożliwienie usługom podlegającym tym ramom określenie i wdrożenie rozwiązania do weryfikacji wieku spełniającego wszystkie kryteria określone w pierwszej i drugiej części, rozwiązania wykorzystujące karty bankowe będą uznawane za zgodne z charakterystyką techniczną ram, z zastrzeżeniem następujących warunków.

Rozwiązanie wykorzystujące karty bankowe byłoby początkowym sposobem na filtrowanie niektórych nieletnich. To tymczasowe rozwiązanie opiera się na infrastrukturze, która została już wdrożona i może zostać zmobilizowana

Z zastrzeżeniem zgodności z poniższymi wymaganiami, rozwiązanie to pozwoliłoby początkowo **ochronę najmłodszych nieletnich**. Filtrowanie można przeprowadzić w formie płatności w wysokości 0 EUR lub poprzez proste uwierzytelnienie (bez płatności).

Te systemy weryfikacji:

- nie mogą być realizowane bezpośrednio przez docelowe usługi transmisyjne treści pornograficznych, ale przez **osoby trzecie niezależne od usługi**;
- będą musiały **zapewnić bezpieczeństwo weryfikacji**, aby zapobiec ryzyku związanemu z phishingiem. Ważne jest zatem, aby informacje o płatnościach były wprowadzane na zaufanych stronach internetowych. W związku z tym wskazane byłoby, aby usługi ukierunkowane na transmisję treści pornograficznych oraz dostawców rozwiązań rozpoczęli skoordynowaną kampanię mającą na celu podniesienie świadomości na temat zagrożeń związanych z phishingiem, ze szczególnym uwzględnieniem tej nowej praktyki;
- powinny przynajmniej zapewniać, że **karta istnieje i jest ważna** co nie oznacza, że numer karty można po prostu sprawdzić pod kątem spójności;
- wdrażają silne uwierzytelnianie przewidziane w europejskiej dyrektywie (UE) 2015/2366 w sprawie usług płatniczych (znanej jako „PSD2”), na przykład opierając się na **protokole 3-D Secure**, w jego drugiej obowiązującej wersji, w celu zapewnienia, że użytkownik usługi jest posiadaczem karty za pomocą uwierzytelniania dwuskładnikowego.

Pod koniec tego okresu przejściowego zostaną wyjaśnione warunki, na jakich weryfikacja wieku za pomocą karty bankowej może być nadal akceptowana.

Część czwarta: audyt i ocena rozwiązań do weryfikacji wieku

Ustawa SREN przewiduje, że „Organ regulacyjny ds. komunikacji audiowizualnej i cyfrowej może wymagać od wydawców i dostawców usług [...], aby **przeprowadzić audyt systemów weryfikacji wieku, które wdrażają w celu potwierdzenia zgodności tych systemów z wymaganiami technicznymi określonymi w ramach**. Ramy określają procedury przeprowadzania i upubliczniania tego audytu, powierzanego niezależnemu organowi posiadającemu udokumentowane doświadczenie”.

Poniższe sekcje mają na celu wyjaśnienie głównych zasad, które mogą stanowić wytyczne dla docelowych usług nadawania treści pornograficznych, które byłyby wymagane do przeprowadzenia takiego audytu.

Ocena systemów wdrożonych w rzeczywistych warunkach

Aby zapewnić wysoki poziom ochrony nieletnich, Arcom będzie oceniać rozwiązania w zakresie technicznej weryfikacji wieku w poszczególnych przypadkach, po wdrożeniu przez wydawców, tj. *in concreto*. Jako że niektóre rozwiązania mogą być skonfigurowane przez docelowe usługi transmisji treści pornograficznych, konieczne jest przeprowadzenie oceny w rzeczywistych warunkach operacyjnych.

Usługi ukierunkowane na transmisję treści pornograficznych są wymagane w celu zapewnienia, aby wprowadzone rozwiązania były w stanie systematycznie spełniać wymagania ramowe poprzez dostosowanie, w stosownych przypadkach, ich zasad i parametrów operacyjnych.

Wskaźniki błędów, obejścia i ryzyko ataku

Audyt techniczny ma na celu ogólną ocenę czy rozwiązanie do weryfikacji wieku jest zgodne **ze wszystkimi kryteriami określonymi w niniejszych ramach**.

Pod tym względem w szczególności ocenia:

- zdolność rozwiązania technicznego do rozróżniania nieletnich użytkowników;
- brak dyskryminujących uprzedzeń;
- odporność na potencjalne praktyki obchodzenia (na przykład *deepfakes*) i na ryzyko ataku¹⁶.

¹⁶ Ocena ryzyka ataku na rozwiązanie do weryfikacji wieku ma na celu ustalenie, czy system może zostać wykorzystany w niewłaściwy sposób do celów oszustwa.

Niezależność podmiotu przeprowadzającego audyt

Aby nie podważyć wiarygodności audytu, audytor powinien posiadać udokumentowaną wiedzę specjalistyczną i doświadczenie oraz powinien być **niezależny** zarówno od firm oferujących rozwiązania do weryfikacji wieku, jak i od docelowych usług transmisji treści pornograficznych, które wykorzystują wspomniane rozwiązania techniczne.

Arcom może, w późniejszej wersji niniejszych ram, określić warunki, na jakich audyty muszą być przeprowadzane i podawane do publicznej wiadomości.

W obecnej sytuacji i w oczekiwaniu na dalsze wyjaśnienia ze strony Arcom, firmy są zachęcane do przeprowadzania audytów technicznych swoich systemów weryfikacji wieku, początkowo w ciągu [...] miesięcy od publikacji tych ram, a następnie co najmniej **raz w roku**.

Usługi ukierunkowane na transmisję treści pornograficznych są również zachęcane do **publikowania raportów z audytu na łatwo dostępnej stronie swojego interfejsu online, w łatwo zrozumiałym formacie**, w celu zapewnienia przejrzystości, szczególnie w odniesieniu do użytkowników.